

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 030/16

KLAGER: Thor Chr. Hansteen
ADRESSE:
PUBLIKASJON: iTromsø (papir og nett)
PUBLISERINGSDATO: 09.01.2016
STOFFOMRÅDE: Fagforening
SJANGER: Debattinnlegg
SØKERSTIKKORD: Den samtidige imøtegåelsesretten
REGISTRERT: 11.02.2016
BEHANDLET I PFU: 24.03.2016
BEHANDLINGSTID: 43 dager
KLAGEGRUPPE: Advokat
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

iTromsø hadde **lørdag 9. januar 2016** et debattinnlegg i papiravisen med følgende tittel: «Bløffmakeren Thor Chr. Hansteen i NHO». Skrevet av «Vegard Holm, Leder i Solidaritetsgruppa for havnearbeiderne». Brødteksten sto slik:

«I et leserinnlegg i avisa iTromsø 7. januar kommer advokat og assisterende direktør i NHO Logistikk og Transport med sine sedvanlige løgnaktige påstander.

Et av triksene er å bruke mange ord på en enkel sak. Det får de fleste til å gi opp lesingen og mange til å ta påstandene til Hansteen for god fisk. La meg bare si noe om to saker.

Bløff nr. 1 fra leserinnlegget til Hansteen: «...»

[...]

Hvorfor Hansteen ikke refererer mer fra dommen er enkelt å skjønne. Det ville nemlig slått beina under det han hevder her. Et lite sitat fra den samme arbeidsrettsdommen viser at Hansteen bløffer: «...»

[...]

Bløff nr. 2 fra leserinnlegget til Hansteen: «...»

[...]

Det er sjølsagt sikkert at sympatistreiken i Tromsø er lovlig, se sitatet mitt fra arbeidsretten over. [...] Hadde NHO og assisterende Hansteen vært sikker i en sak hadde de sørga for en midlertidig forføyning for å stoppe boikotten og sympatistreiken. Det Hansteen og NHO mener er at fagbevegelsen og arbeidsfolk skal legge seg flate for det de hevder, og resignere. Det er ikke aktuelt.

[...]

Vi har nok en gang fått bekreftet det vi visste om advokat og assisterende direktør Hansteen: Han er en bløffmaker. Tru aldri på det han sier.

Solidaritet med havnearbeiderne!»

Innlegget ble publisert på nett samme da. På front under «**Debatt**» - vignetten sto tittelen «**Thor Chr. Hansteen er en bløffmaker**» sammen med et bilde fra havna. Nettartikkelen hadde tittelen: «**Bløffmakeren Thor Chr. Hansteen i NHO**» og ingressen:

«Les debattinnlegget skrevet av Vegard Holm, leder i Solidaritetsgruppa for havnearbeiderne.»

Brødteksten var ellers lik som i papiravisen. Bildebruken både på nett og i papir var et bilde fra havna.

KLAGEN:

Klager er den omtalte Thor Chr. Hansteen, advokat – og direktør i NHO. Han mener avisen har publisert grove uriktige påstander om ham. Påstander det ifølge klager ikke er ført sannhetsbevis for, og som bestrides av klager.

Klager opplever påstandene grovt krenkende, både for ham som privatperson og yrkesmessig. Det vises til følgende påstander:

Thor Chr. Hansteen er en bløffmaker

(..)

... kommer advokat og assisterende direktør i NHO Logistikk og Transport med sine sedvanlige løgnaktige påstander.

(..)

Vi har nok en gang fått bekreftet det vi visste om advokat og assisterende direktør Hansteen: Han er en bløffmaker. Tru aldri på det han sier.

Etter klagers mening er dette sterke beskyldninger av faktisk art. Han skriver: «Etter uttalelsens form er de ikke å anse som meningsytringer/verdivurderinger, i det uttalelsene ikke presiserer at de kun beskriver Vegard Holms oppfatning av meg.»

Etter klagers mening utløser så grove, konkrete og personlige påstander hans rett til samtidig imøtegåelse, noe han ikke fikk, og derfor anføres brudd på VVP punkt 4.14.

Det vises spesielt også til iTromsø's egenforfattede overskrift i nettavisen, *Thor Chr. Hansteen er en bløffmaker*. En tittel som han skulle fått imøtegå samtidig.

Klager viser også til at påstandene om ham ble spredt nasjonalt via Retrivers nyhetsvarsel og da med tittelen, *Bløffmakeren Thor Chr. Hansteen i NHO*, (se vedlegg i klagen).

Det opplyses at iTromsø ikke vil beklage de fremsatte påstandene, og at artikkelen fortsatt er tilgjengelig på nett.

For øvrig opplyser klager at det innklagede debattinnlegget var et svar på et debattinnlegg klager skrev, som sto på trykk i iTromsø den 5. januar 2016.

Hvis ikke PFU kommer frem til at dette er et VVP 4.14-brudd, mener klager at det er et 4.15-brudd. Det vises til: «Først etter to skriftlig forespørsler om saken til sjefredaktør Stig Jakobsen ble jeg 13.01.2016 tilbudt å avgi tilsvar.»

Ifølge klager sa iTromsø da at avisen ikke hadde noen plikt til å tilby klager tilsvar fordi påstandene ble fremmet som ledd i en løpende meningsutveksling. Dette er klager uenig i.

Det vises her til at det var lange perioder uten noen omtale av sakene i iTromsø. Det var nyhetssaker i mars, mai og august 2015. Et leserinnlegg i nov 2015, og tre leserinnlegg i januar 2016. Klager skriver: «Når påstandene ikke inngår som ledd i en løpende meningsutveksling forelå det også selvstendig plikt for iTromsø til å tilby mulighet til tilsvar. Fordi dette ikke ble gjort før det hadde gått fire dager, og på min oppfordring, mener jeg at iTromsø har brutt punkt 4.15.»

TILSVARSRUNDEN:

iTromsø avviser klagen. Det skrives: «Karakteristikken av Thor Chr. Hansteen som «bløffmaker» m.m. er utelukkende en subjektiv påstand fremsatt av debattinnleggets forfatter Vegard Holm. Uttalelsene kan ikke oppfattes eller tolkes som noe annet enn en meningsytring og en verdivurdering fra forfatterens side. Avsender av leserinnlegget var godt merket både på nettutgaven og i papiravisen.»

Og videre: «At ordenes rekkefølge i den innsendte overskriften kan ha blitt endret noe av rent redigeringsmessige årsaker, endrer ikke på at det faktisk at dette dreier som utelukkende om artikkelforfatterens oppfattelse av Hansteen. Langt mindre gjør det tittelen til «redaksjonelt stoff», slik Hansteen - av en eller annen for oss uforståelig grunn - synes å hevde.»

Avisen mener påstandene verken er injurierende eller «grovt krenkende». «Ytringene er etter vår oppfatning utelukkende verdivurderinger som profesjonelle parter i en pågående og tilspisset arbeidspolitisk konflikt både må kunne forvente og akseptere kan bli fremsatt offentlig, og som man eventuelt får søke tilbakevist gjennom det offentlige ordskiftet.»

Det vises til at klager er en profesjonell part, at klager «bestriker de fremsatte verdivurderingene, at han har et behov for å imøtegå dem og/eller mener å kunne dokumentere at de ikke stemmer, kan ikke være avgjørende for om denne typen ytringer bør og skal kunne publiseres» skriver iTromsø.

Avisen reagerer på at klager ser ut til å mene at en redaktør må føre sannhetsbevis for «enhver frimodig og kritisk ytring som fremsettes i avisen». iTromsø skriver «Slik er det heldigvis ikke. Skulle man kreve at en redaktør var nødt til å «gå god for» de mange meninger, beskrivelser og/eller påstander som daglig fremkommer på debattplass, ville det knapt vært et eneste debattinnlegg publisert i norske medier. Et slikt krav ville raskt ha kneblet det frie, offentlige ordskiftet - og utgjort et betydelig demokratisk problem».

iTromsø avviser at VVPs 4.14 skulle være aktuelt, fordi «det påklagde leserinnlegget åpenbart må betraktes som et ledd i en løpende, arbeidspolitisk debatt». Her vises det også til klagers egen gjennomgang av debatten som har pågått i flere år med en rekke debattinnlegg og utspill i media fra begge sider. Og at selve det påklagede innlegget er et direkte svar på et debattinnlegg fra klager selv, publisert i iTromsø den 5. (7.) januar 2016.

Hva gjelder VVP punkt 4.15 skriver avisen «Hansteen er gjennom denne prosessen flere ganger blitt oppfordret til å skrive et tilsvarende svar, og – etter en del nøling fra Hansteens side – hadde han et nytt debattinnlegg publisert hos oss, altså et tilsvarende svar til det påklagede debattinnlegget. Det siste debattinnlegget fra Hansteen ble publisert i sin helhet så snart vi mottok dette – godt synlig både på nett [...] og papir.»

Avisen skriker at den ikke er pliktig til å opplyse klager om at det var kommet et svar på hans leserinnlegg. «Vi er av den oppfatning av at man faktisk må regne med at det kan komme motreaksjoner når man sender inn et debattinnlegg i en betent arbeidskonflikt spesielt og i løpende politiske debatter generelt, og at man derfor må ha et selvstendig ansvar for å følge med på om det kan bli publisert evt. motinnlegg som en reaksjon på eget innlegg. Vi understreker for øvrig nok en gang at Thor Chr. Hansteen gjennom denne prosessen flere ganger ble tilbudt, både på debattplass og gjennom redaksjonell sak, å komme med tilsvarende svar til Vegard Holms debattinnlegg.»

Klager mener påstandene ikke er en formulering av typen «Jeg mener» eller «Etter mitt syn». «Tittelen som iTromsø selv har komponert fremstår for klager enda mer konkluderende, og viser ikke – på noe vis – at det er en subjektiv vurdering», skriver klager.

Klager skriver: «En konsekvens av iTromsøs egenvalgte overskrift er at den grove beskyldningen fremtrer som et rent personangrep uten noen henvisning til den yrkesmessige kontekst som mine synspunkter gjaldt.»

Etter klagers mening er omtalen også et brudd på VVP punkt 4.1, saklighet og omtanke i innhold og presentasjon. Slik klager ser det, skulle avisen kontaktet forfatteren og bedt ham om å moderere innlegget, evt redigert innlegget slik at de sterke påstandene ble fjernet. Avisen skulle også brukt en annen påstand i sin egenvalgte tittel.

Klager avviser at det må føres sannhetsbevis bak alle ytringer, men «en redaktør må kunne dokumentere og føre sannhetsbevis for sterke beskyldninger, angrep, injurierende og grovt krenkende påstander som fremsettes i avisen». Ytringer som ikke er sterke beskyldninger trenger man ikke å føre sannhetsbevis for, skriver klager.

Heller ikke i tilsvaret dokumenterer avisen påstanden, og klager ønsker å utvide klagegrunnlaget til også innebefatte VVpl punkt 3.2, fordi iTromsø ikke har kontrollert at opplysningene er korrekte.

Brudd på VVP punkt 4.14 opprettholde fordi påstander om svindel og juks, påstander om løgn – utløser VVP punkt 4.14. Det vises til tidligere PFU-saker.

Også VVP punkt 4.15 er brutt, fordi avisens tilbud om tilsvare kom fire dager etter innlegget var publisert, og tre dager etter at klager skriftlig hadde kontaktet redaktøren i forbindelse med påstandene. Klager skriver: «iTromsø fremmet ikke uoppfordret noe tilbud om tilsvare slik de skulle ha gjort for å opptre i samsvar med VVPI punkt 4.15.» Tilbudet kom for seint, og klager viser eller til diskusjoner omkring eventuell minnelige løsninger før hans tilsvare ble publisert.

Klager avviser at avisen skulle ha noen plikt til å varsle ham om at det kommer svar på hans innlegg, men mener han skulle bli varslet før dette innlegget ble publisert- fordi det var sterke beskyldninger eller angrep som ble omfattet av VVP punktene 4.14 og 4.15.

iTromsø kan ikke se at verken VVP punkt 3.2 om valg av kilder og kontroll av opplysninger, eller punkt 4.1, om saklighet og omtanke i innhold og presentasjon, kan ha relevans i denne saken.

Hva gjelder punkt 4.14. «Punktet begrenser imøtegåelsesretten til å gjelde «faktiske opplysninger», altså etterprøvbare beskyldninger. Det er for oss åpenbart at påstanden om at Hansteen er en «bløffmaker», kun er et uttrykk for debattforfatterens syn på Hansteen, og ikke et angrep av faktisk og etterprøvable art.»

Videre «-Generelt mener vi begrepet «bløffmaker» ikke kan betraktes som annet enn en subjektiv beskrivelse, på linje med et uttrykk som for eksempel «tullebukk». Det er dermed heller ikke en etterprøvable beskyldning, i motsetning til et uttrykk som for eksempel «svindler», og vil ikke kunne omfattes av VVPs 4.14.» iTromsø viser til veilederen for 4.1.4 idiot vs svindler.

Avisen mener dette dreier seg om en løpende meningsutveksling «og viser dessuten til at vi fra vårt første svar til Hansteen understreket at han (evt. hans organisasjon) var hjertelig velkommen til å svare på innlegget».

Avslutningsvis skriver avisen «28. januar i år sendte [klager] oss et utkast til innlegg som han i samme skriv presiserte *ikke* skulle på trykk uten endelig godkjenning av ham selv. Årsaken var at han først ville drøfte en minnelig løsning. I en påfølgende telefonsamtale med Hansteen, og på direkte spørsmål, ble det klart at det var økonomisk kompensasjon han var ute etter, noe vi ikke var villige til å gå med på. Innlegget ble imidlertid publisert, som avtalt med Hansteen, både digitalt og på papir 6. februar.»